

“Vanaga acs” telefonā

Bērnu drošībai un uzraudzīšanai izmanto viedierīču lietotnes

Ir vairākas drošības un uzraudzības lietotnes, ar kuru palīdzību vecāki var kontrolēt un uzraudzīt bērna darbības viedtālrunī un datorā. Vecāki nevar būt līdzās bērnam 24 stundas dienā, savukārt telefons kabatā — var. Lietotnes ir ērts palīgs, monitorējot bērna aktivitātes.

GINTA GRINCĒVIČA

Mūsdienu viedierīcēs ir iebūvētas vai var lejuplādēt daudz un dažādas programmas, kas vecākiem ļauj kontrolēt un ierobežot bērnam ierīces lietošanas laiku, attālināti aplūkot, ko bērns dara tālrunī, liedz ielādēt neatbilstošas lietotnes, noteikt teritoriju, ārpus kuras atvase nedrīkst būt. Tehnoloģiskie risinājumi ļauj radīt drošu ierīču lietošanas vidi. Lai gan daudzi eksperti šīs uzraudzības iespējas slavē un aicina vecākus ar vanaga aci uzraudzīt atvases, jāsaprot, ka lietotne negarantē 100% drošību. Lai drošības pasākumi darbotos veiksmīgi, svarīgi saglabāt uzticamas savstarpējās attiecības, pārrunāt noteikumus un robežas.

Raksta tapšanas laikā lūdzu vairākus vecākus dalīties savā pieredzē. Absolūtais vairākums vai nu šobrīd lieto, vai ir lietojis kādu lietotni, lai kontrolētu bērna darbības telefonā, vai sekot līdz atvases atrašanās vietai. Vecāki tehnoloģiskās iespējas slavē — tiek minimizēta iespēja bērnam internetā “uziet” vecumam neatbilstošu saturu un kontrolēt ierīcē pavadīto laiku. Pusaudžu vecāki gan secina, ka šīs ir labs uzraudzības veids līdz noteiktam vecumam — bērni pieaug un atrod veidu, kā izvairīties no “sūdzmaņa” kabatā.

Aizkraukietes Santas meita savu pirmo mobilo telefonu saņēma, sākot mācības 1. klasē. Lai mammai būtu mierīgāka sirds un viņa zinātu, kur meita atrodas, ierīci aprīkoja ar uzraudzības sistēmu. “Meita apmeklēja mūzikas skolu. Darba dēļ nevarēju visu laiku viņu izvadīt, taču aplikācija telefonā ļāva sekot līdz meitas gaitām un pārliecināties, ka viss ir labi,” stāsta aizkraukliete. Reiz gan aplikācijā norādītā informācija par atrašanās vietu māti pamatīgi pārbiedēja: “Bija vasaras brīvlaiks, meita bija mājās. Vēlāk viņa devās ārā, savānīt viņu neizdevās. Pārbaudot atrašanās vietu ar aplikācijas palīdzību, man rādīja, ka meita ir Daugavā. Viņa tolaik bija ļoti sliktā peldētāja, ļoti pārbijis, izskrēju no darba un steidzos uz aplikācijā norādīto vietu. Kā izrādījās, viņa ar draudzenēm izdomāja izbraukt ar katamarāniem.”

Pirmos pāris gadus meita par uzraudzības lietotni telefonā nezināja. Aizdomas radās vēlāk, kad viņai nebija piekļuves lejuplādēt vēlamu. “Iespējas uzraudzīt ar aplikāciju palīdzību ir plašas — noteikt laika li-

mitu “sērfošanai” internetā, uzlikt filtru informācijai, kādu bērns drīkst atrast un lejuplādēt. Tas dod mierinājumu, ka pat nejauši bērns neielādīs nevēlamās adresēs vai nepieklūs maksas saturam, spēlēm, ko agrā vecumā viņi neizprot. Mūsdienās tā ir vecāku nepieciešamība — gādāt un uzraudzīt bērna drošību visiem iespējamiem līdzekļiem. Kad es augu, vecāki zināja, pie kuras priedes mani meklēt, mūsdienu bērni ir citādi, arī draudi un riski ir citi, to ir vairāk. Vienaļģa, vai tas būtu viedpulkstenis vai telefons, bērnam ir jābūt sasniedzamam.”

Svarīgāka ir uzticība

INGA AKMENTIŅA-SMILDZIŅA, organizācijas Mammamunteti.lv vadītāja

Ar bērnu kopš mazām dienām ir jārunā par drošību — attiecībās, svešās vietās, uz ielas, sabiedrībā un daudz kur citur. Tajā pašā laikā ir svarīgi bērnu neiebiedēt. Bieži bērniem tiek mācīts ar svešiniekiem nerunāt, neatbildēt, bet, ja bērnu pārāk sabiedē, tad tas var rezultēties ar to, ka bērns, apmaldoties vai izkāpjot svešā pieturā, baidīsies vērsties pēc palīdzības pie svešinieka. Par drošību ir jāstāsta gudri, jāprot paskaidrot un iemācīt atpazīt uzticamus cilvēkus. Vienlaikus jāatceras, ka jārunā par drošām attiecībām kā tādām, jo, ja runā par seksuāliem izmantošanas draudiem, tad visbiežāk to dara bērnam pazīstami cilvēki.

Kas attiecas uz kontroli, ko sniedz modernās tehnoloģijas, vecākiem ir jārikojas diezgan uzmanīgi. Aplikācijas var radīt ilūziju, ka bērnu telefons ir aprīkots ar dažādiem drošības iestatījumiem un nu tik varēs sekot! Nedrīkst aizmirst par komunikāciju un uzticības pilnu attiecību veidošanu starp vecāku un bērnu. Man pašai ir dažādu vecumu bērni, pusaudži ir stāstījuši, kā draugi vai klasesbiedri mēdz speciāli atstāt mājās telefonu, lai vecāki nevarētu izsekot, kur bērns ir. Vai tas ir tas, ko mēs vēlamies? Ir jāsaprot, ka aplikācijas neatrisina drošības problēmas. Tās var iemācīt veiksmīgāk meklēt vecākiem.

Es esmu vecāks, kas ar šādām uzraugošām aplikācijām neaizraujas. Nekas nav labāks par uzticības pilnām attiecībām. Tāpat vecākiem viss nav jāzina. Par katru cenu nav jābūt informētam par katru vietu, kur

LAI DROŠĪBAS PASĀKUMI DARBOTOS VEIKSMĪGI, vecākiem un bērniem svarīgi saglabāt uzticamas savstarpējās attiecības, pārrunāt noteikumus un robežas. Foto ir ilustratīva nozīme

bērns pietā. Mums ir liela vēlme nosargāt, bet to vislabāk var izdarīt, mācot par drošību pasaulē kopumā, nevis mehāniski uzlikt atslēgu un turēt zem lupas. Tas noteikti neveicinās savstarpējo uzticību.

Neizbēgama vajadzība

KRISTAPS SKUTELIS, tehnoloģiju bloga www.kursors.lv autors

Pats personīgi lietoju tikai to, kas iebūvēts iekšā telefonā. Ar citām lietotnēm neaizraujos, ar tām mēdz būt vairāk problēmu nekā labuma.

Viss ir atkarīgs no tā, ko vēlamies panākt. Pieredze rāda, ka labāk darbotas tās programmas, kas ir iebūvētas iekšā sistēmā — gan “Android”, gan “Apple” ierīcēs. Iebūvētie rīki ir pietiekami sakarīgi, lai kontrolētu laiku, ko jaunais cilvēks pavadā savā ierīcē, kādas lietotnes viņš lieto, neļauj sazināties ar svešiem kontaktiem, kas nav ievadīti un saglabāti viņa kontaktos. Protams, ka ne vienmēr viss darbojas perfekti, arī šiem rīkiem var gadīties kāds “gluķis”, bet kopumā viss darbojas labi. Ierīcē iebūvētās programmas patērēs mazāk resursu salīdzinājumā ar lejuplādētajām aplikācijām.

Mazu bērnu gadījumā drošības un uzraudzības aplikāciju lietošana ir neizbēgama vajadzība. Bērni nemāk sevi kontrolēt, ievērot noteikto laiku, ko drīkst pavadīt viedierīcē.

Apdomīgi izmantojot un pārrunājot darbības ar bērnu, tehnoloģijas var lietderīgi izmantot. Mūsmājās samazinām viedierīču laiku, ja redzam, ka pasliktinās mācību rādītāji. Svarīgi ir notiekošo pārrunāt ar bērnu, lai notiekošais nav vienos vārtos. Jāpaskaidro bērnam, kāpēc tas tiek darīts, lai citās dzīves situācijās, ja uzglūn draudi, viņš zina, kā rīkoties.

Tehnoloģijām un ikdienā izmantotajām ierīcēm ir gan pozitīvs ieguvums — ātrāka komunikācija, plašākas iespējas —, gan trūkumi. Internets ir pilns ar bērniem nepiemērotu saturu un sliktiem cilvēkiem. Runa nav tikai par galējībām, izvirtuļiem un pedofiliem, bet arī vienkārši sliktiem cilvēkiem, kas nodarbojas ar krāpšanu un meliem.

Uzraudzība nedrīkst būt kā sods

LĪGA TUMAŠOVA, psiholoģe

Pirms pāris gadiem biju “Amigo iniciatīvas laimīgām ģimenēm” vēstnese. Iniciatīvas laikā aktualizējām viedierīču lietošanas dažādos aspektus, lekcijās izglītojam vecākus un skolēnus par dažādām viedierīču pārraudzības programmām, iespējamām sekām uz fizisko un emocionālo veselību, ja ierīces lieto daudz un bieži. Domāju, ka šobrīd problēmas, kas saistītas ar pārmērīgu bērnu telefonu lietošanu, ir lielākas nekā pirms da-

žiem gadiem. Agrāk telefonos un planšetēs bērni lielākoties spēlēja spēles, tagad aktuālas kļuvušas dažādas sociālo tīklu platformas, saziņa tajās. Ir daļa vecāku, kas izmanto mobilās lietotnes bērnu uzraudzībai. Piedāvājums ir plašs, tostarp bezmaksas un maksas programmas. Ar programmu palīdzību vecāki var ierobežot viedierīcē pavadīto laiku, neaizlikt piekļuvi vecumam neatbilstošai informācijai, kontrolēt aizdomīgu saziņu sociālajos tīklos, attālināti sekot bērna atrašanās vietai. Vecākiem jāatceras, ka šī uzraudzība nedrīkst būt kā sods bērnam. Vecāku pienākums ir bērnam paskaidrot, ka šāda uzraudzība ir viņu rūpes par atvašu drošību, lai pasargātu bērnus no draudiem internetā, vecumam neatbilstošas informācijas, mobinga, draudiem un viņu veselību, lietojot viedierīces. Līdz bērna 18 gadu vecumam vecākiem ir tiesības veikt viedierīces revīziju. Vecākiem nav svarīgi bērnu kontrolēt, bet zināt, ka viss ir kārtībā. Liela nozīme ir bērna sadarbībai ar vecākiem. Ja skolēns regulāri atbild uz vecāku zvanu, sarunās ir atklāts, tad, iespējams, uzraudzības formas būs vienkāršākas.

Interneta draudi nenobriedušam prātam var būt dažādi. Ir bijuši gadījumi, kad, ietekmējoties no informācijas sociālajos tīklos, skolēni sāk pievērsties diētām, kas noved pie smagām veselības sekām. Dažiem bērniem attālināta komunikācija kļūst tikamāka par kontaktsaskarsmi. Pārlietu ilga laika, kas tiek pavadīts ierīcē, var ietekmēt miega kvalitāti. Pie manis ir bijuši vairāki bērni, kas sūdzas par miega traucējumiem, grūtībām iemigt. Lielākā kopsakarība, kas ietekmē naktsmieri, ir vakara garās stundas, kas tiek pavadītas viedierīcē. Tajā pašā laikā, izmantojot ierīces pavadīto laiku pareizi, skolēns var attīstīt angļu valodas zināšanas vai citas prasmes. ♦